

Krátkodobá predikcia
vývoja slovenskej ekonomiky v roku 2021
(1.aktualizovaná verzia: august 2021)

Ján Haluška
Branislav Pristáč

**Krátkodobá predikcia
vývoja slovenskej ekonomiky v roku 2021
(1. aktualizovaná verzia: august 2021)**

**Ján Haluška
Branislav Pristáč**

Abstrakt

Dokument obsahuje výsledky krátkodobej predikcie vývoja slovenskej ekonomiky v roku 2021 (1. aktualizovaná verzia: august 2021).

Copyright © INFOSTAT, Inštitút informatiky a štatistiky

Obsah tohto dokumentu je chránený autorským zákonom. Nemožno ho bez súhlasu autorov používať, meniť alebo z neho odstrániť informácie o správe práv k nemu.

ISSN 2454-0773

OBSAH

1 ÚVOD	5
2 HRUBÝ DOMÁCI PRODUKT	5
3 ZAHRANIČNÝ OBCHOD - SALDO OBCHODNEJ BILANCIE	5
4 SPOTREBITEĽSKÉ CENY	12
5 ZAMESTNANOSŤ A NEZAMESTNANOSŤ V HOSPODÁRSTVE.....	13
6 NOMINÁLNA A REÁLNA MZDA V HOSPODÁRSTVE	15
7 PRÍLOHA	20

Krátkodobá predikcia vývoja slovenskej ekonomiky v roku 2021 (1. aktualizovaná verzia: august 2021)

Ján Haluška, Branislav Pristáč
INFOSTAT Bratislava

1 ÚVOD

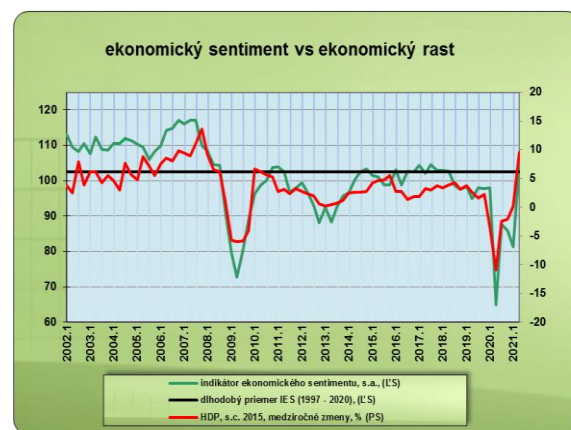
V predloženom materiáli sú prezentované a stručne interpretované výsledky 1. aktualizácie krátkodobej predikcie vývoja vybraných makroekonomických ukazovateľov slovenskej ekonomiky v roku 2021 (tabuľka a obr. 9 až 14 v Prílohe). Prezentované odhady zohľadňujú ich skutočný vývoj v 1. polroku 2021, v prípade spotrebiteľských cien aj v júli 2021. Odhady prihliadajú tiež na výsledky konjunkturálnych a spotrebiteľských prieskumov (KSP) za prvých osem mesiacov tohto roka, ako aj na aktuálne prognózy vývoja v relevantnom vonkajšom ekonomickom prostredí z augusta 2021, teda v eurozóne, Nemecku (prognóza *Consensus Forecasts*) a Českej republike (prognóza *Eastern Europe Consensus Forecasts*), čo sú hlavní obchodní partneri SR. Z nich vyplýva, že vplyv vonkajšieho dopytu na rast agregátneho dopytu v slovenskej ekonomike by mal byť v tomto roku silnejší ako sa javilo v máji 2021 (údaj v zátvorke v poznámke 1)¹.

2 HRUBÝ DOMÁCI PRODUKT

Stav domácej economickej klímy sa v 2. štvrtroku tohto roka výrazne zlepšil, čo súviselo s uvoľnením opatrení, ktorými vláda čelila druhej vlne pandémie. Zatiaľ čo v marci 2021 sa indikátor

ekonomického sentimentu (IES) nachádzal ešte veľmi hlboko pod svojim dlhodobým priemerom (85,6 vs 102,5 za roky 1997-2020), v apríli - skokom na 104,3 - svoj dlhodobý priemer prekonal. Ešte viac ho prekonal v júni 2021 kedy stúpol na 107,0, čím dosiahol najvyššiu hodnotu od septembra 2017. Priemerná hodnota IES odvodená zo sezónne očistených mesačných údajov vzrástla z 81,3 v 1. štvrtroku 2021 na 104,8 v 2. štvrtroku tohto roka (obr. 1).

Obr. 1



Zdroj: ŠÚ SR

Stav domácej economickej klímy sa v 2. štvrtroku tohto roka zlepšil vplyvom vzostupu dôvery vo všetkých štyroch odvetviach (priemysel, stavebníctvo, obchod, služby), ako aj vďaka vzostupu dôvery spotrebiteľov. Zlepšenie dôvery bolo síce plošné, ale značne diferencované. Zatiaľ čo v priemysle, stavebníctve a obchode dôvera stúpala až nad úroveň (jej vlastného) dlhodobého priemeru, dôvera v službách a dôvera

¹ Výkonnosť ekonomiky v prípade eurozóny by mala v roku 2021 vzrásť o 4,8% (o 4,2%), v prípade Nemecka o 3,3% (o 3,3%) a v prípade ČR o 3,6% (o 3,4%). Vo všetkých troch prípadoch bol smerom nahor korigovaný aj odhad inflácie v roku 2021 - v eurozóne by mala dosiahnuť 2,1%, v Nemecku 3,3% a v ČR 2,9%.

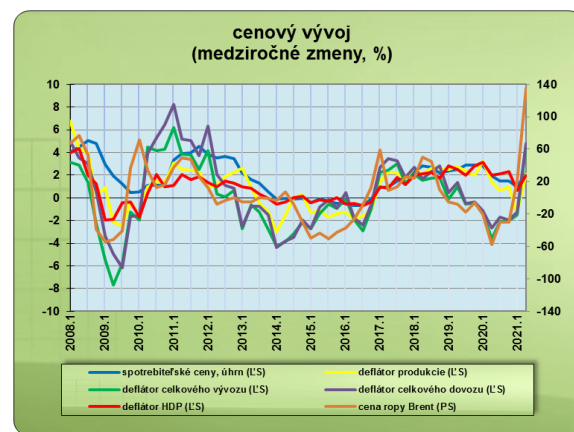
spotrebiteľov zostala pod úrovňou (jej vlastného) dlhodobého priemeru².

Zlepšenie stavu domácej ekonomickej klímy v 2. štvrtroku tohto roka prispelo k tomu, že návrat výkonnosti hospodárstva k rastu - podľa profilu písmena V - je v súčasnosti omnoho pravdepodobnejší ako sa javilo po 1. štvrtroku 2021. Rast výkonnosti hospodárstva sa totiž v 2. štvrtroku tohto roka výrazne zrýchlil. Na medzikvartálnej báze stúpila tvorba reálneho HDP o 2,0% (oproti 1. štvrtroku 2021 podľa sezónne očistených údajov), na medziročnej báze o 9,6%. K zrýchleniu jeho rastu však významnou mierou prispel bázický efekt, keďže v 2. štvrtroku 2020 sa výkonnosť ekonomiky vplyvom prvej vlny pandémie prepadla o 10,9%. V 1. polroku 2021 sa teda výkonnosť hospodárstva na medziročnej báze zvýšila o 4,9% (v priemere)³. Na druhej strane, tvorba nominálneho HDP, ktorá sa v 1. štvrtroku 2021 na medziročnej báze zvýšila o 0,8%, stúpila v 2. štvrtroku tohto roka o 11,8% a kumulatívne za 1. polrok 2021 dosiahla 45,6475 mld. €.

Tlak na rast úhrnnej cenovej hladiny v hospodárstve (meraný deflátorom HDP) bol v 2. štvrtroku tohto roka omnoho silnejší ako sa základe vývoja deflátoru HDP v 1. štvrtroku 2021 všeobecne očakávalo. Kým v 1. štvrtroku 2021 deflátor HDP na medziročnej báze stúpol len o 0,7%, v 2. štvrtroku tohto roka sa zvýšil o 2,0% (obr. 2). Zrýchlenie jeho rastu primárne súvisí s vývojom cien vo vonkajšom ekonomickom prostredí, ktoré vplyvom silného ekonomického oživenia

zaznamenali obrat smerom k rastu. Ponuka totiž nedokázala na silný rast dopytu z objektívnych dôvodov, ktoré idú predovšetkým na vrub pandémie, rýchlo a adekvátne reagovať (prispôbiť sa).

Obr. 2



Zdroj: ŠÚ SR

Deflátor dovozu tovarov a služieb, ktorý na medziročnej báze klesal sedem štvrtrokov po sebe (vrátane 1. štvrtroku 2021, kedy sa znížil o 1,2%), v 2. štvrtroku tohto roka vzrástol o 4,8%⁴. Vyššie ceny dovozu prispeli k obnoveniu rastu cien aj v domácom prostredí. Deflátor celkovej produkcie v hospodárstve, ktorý v 1. štvrtroku 2021 na medziročnej báze poklesol o 1,3%, zaznamenal v 2. štvrtroku tohto roka rast o 2,1%. Pozitívnym javom je však skutočnosť, že ceny vývozu stúpili viac ako ceny produkcie v domácom prostredí, pretože deflátor vývozu tovarov a služieb vzrástol o 4,6%. K zrýchleniu rastu úhrnnej cenovej hladiny v hospodárstve v 2. štvrtroku tohto roka prispeli významne aj ceny na

² Vývoj IES a všetkých piatich zložiek jeho štruktúry za prvých päť mesiacov tohto roka, teda indikátorov dôvery v priemysle, stavebníctve, obchode, službách a indikátora dôvery spotreby spotrebiteľov, je v podobe konjunkturálnych sáld zobrazený na obr. 1 až 6 v Prílohe.

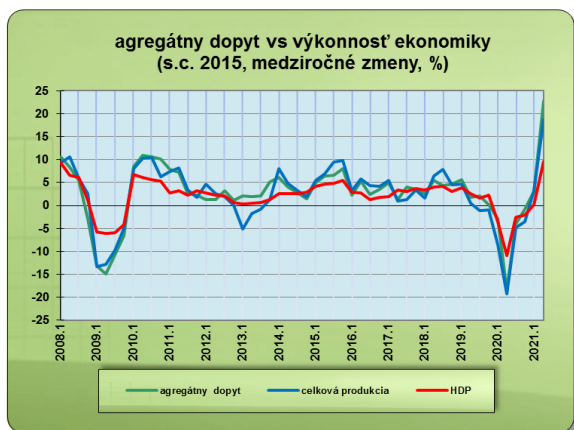
³ Avšak oproti jej výkonnosti v 1. polroku 2019, teda pred pandemiou, bola o 2,8% nižšia (v priemere).

⁴ K obnoveniu rastu cien dovozu významne prispela aj cena ropy *Brent* na svetovom trhu. Zatiaľ čo v 1. štvrtroku 2021 na medziročnej báze stúpila cca o 20% a dosiahla 60,8 USD/barel, v 2. štvrtroku tohto roka bola vyššia takmer o 135% a predstavovala 68,8 USD/barel (vždy v priemere). V júli, pod vplyvom správ o šírení delta variantu koronavírusu vo svete, bol jej vývoj značne rozkolísaný, ale s tendenciou rásť.

spotrebiteľskom trhu (viac v časti *Spotrebiteľské ceny*).

Vysoký rast výkonnosti hospodárstva bol primárne generovaný zvyšujúcim sa agregátnym dopytom. Na medziročnej báze sa jeho rast zrýchlil z 3,1% v 1. štvrťroku 2021 na 22,9% v 2. štvrťroku tohto roka, k čomu do značnej miery prispel bazický efekt, keďže v 2. štvrťroku 2020 sa agregátny dopyt vplyvom prvej vlny pandémie prepadol o 18,5%. Vplyvom silného agregátneho dopytu sa výrazne zrýchlil aj rast tvorby domácich zdrojov, pričom objem celkovej produkcie stúpol v 2. štvrťroku tohto roka o 18,8% (obr. 3). K jej rastu prispela medzispotreba i hrubá pridaná hodnota v hospodárstve. Relatívny prírastok medzispotreby bol až rádovo vyšší ako v prípade hrubej pridanej hodnoty (o 25,8%, resp. o 9,3%). Aj ich prírastky boli do značnej miery ovplyvnené bazickým efektom.

Obr. 3

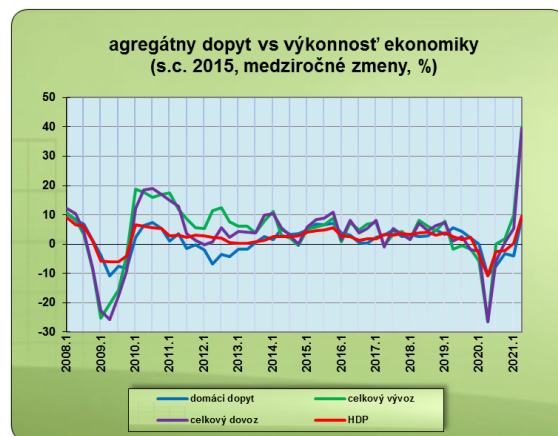


Zdroj: ŠÚ SR

Zatiaľ čo v 1. štvrťroku 2021 bol rast agregátneho dopytu dosiahnutý len vďaka vonkajšiemu dopytu, v 2. štvrťroku tohto roka už k jeho rastu prispel nielen veľmi silný vonkajší dopyt, ale aj domáci dopyt, ktorého rast sa obnovil (obr. 4). Pokiaľ ide o vonkajší dopyt, zdrojom jeho rastu bol zvyšujúci sa dopyt z krajín EÚ-27 i z krajín mimo nej. Vďaka tomu, ale aj vplyvom bazického efektu, sa rast objemu vývozu tovarov a služieb zrýchlil z 10,0% v 1.

štvrťroku 2021 na 40,0% v 2. štvrťroku tohto roka, pričom kumulatívne za 1. a 2. štvrťrok 2021 sa na medziročnej báze zvýšil v priemere o 23,0% (viac v časti *Zahraničný obchod - saldo obchodnej bilancie*).

Obr. 4



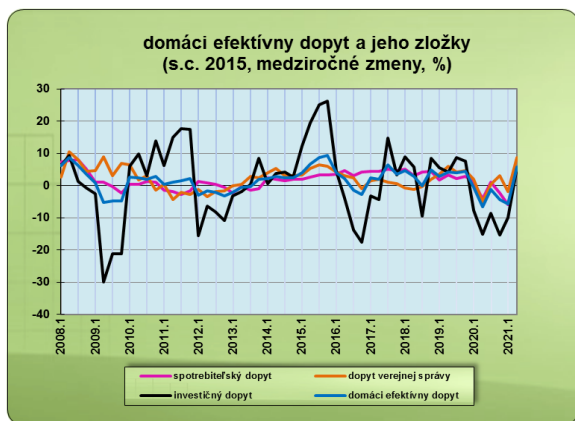
Zdroj: ŠÚ SR

Vzhľadom na to, že agregátny dopyt stúpol v 2. štvrťroku tohto roka podstatne viac ako tvorba domácich zdrojov vyjadrená tvorbou reálneho HDP (o 22,9%, resp. o 9,6%), úplné pokrytie vecnej skladby agregátneho dopytu generovalo silný tlak aj na zdroje zo zahraničia. Na rozdiel od 1. štvrťroku 2021 išlo už nielen o zdroje potrebné na pokrytie medzispotreby, ale aj na pokrytie konečnej spotreby (viac v časti *Zahraničný obchod - saldo obchodnej bilancie*). V súvislosti s tým, ale aj vplyvom bazického efektu, sa rast objemu dovozu tovarov a služieb zrýchlil z 5,4% v 1. štvrťroku 2021 na 39,6% v 2. štvrťroku tohto roka (obr. 4). Časť zdrojov (vytvorených doma, alebo dovezených) však nebola využitá, ale zostala v zásobách (obdobne ako v 1. štvrťroku 2021). Stav zásob v hospodárstve v bežných cenách sa v 2. štvrťroku tohto roka zvýšil cca o 597 mil. € a kumulatívne za 1. a 2. štvrťrok 2021 o 1,288 mld. € (2,8% HDP v bežných cenách).

Domáci dopyt ako celok, ktorý na medziročnej báze päť štvrťrokov po sebe klesal (vrátane 1. štvrťroku 2021, kedy

klesol o 4,0%), stúpol v 2. štvrtroku tohto roka o 9,3% (obr. 5). K obnoveniu jeho rastu prispeli rôznou mierou všetky tri hlavné zložky jeho štruktúry, teda konečná spotreba domácnosti (KSD; spotrebiteľský dopyt), konečná spotreba verejnej správy (KSVS; dopyt verejného sektora) i tvorba hrubého fixného kapitálu (THFK; investičný dopyt). Na druhej strane, domáci efektívny dopyt ako celok, ktorý nezohľadňuje vplyv zmeny stavu zásob v hospodárstve, vzrástol v 2. štvrtroku tohto roka o 5,8%, ale kumulatívne za 1. a 2. štvrtrok 2021 sa na medziročnej báze prakticky nezmenil, teda zaznamenal nulový rast (v priemere)⁵.

Obr. 5

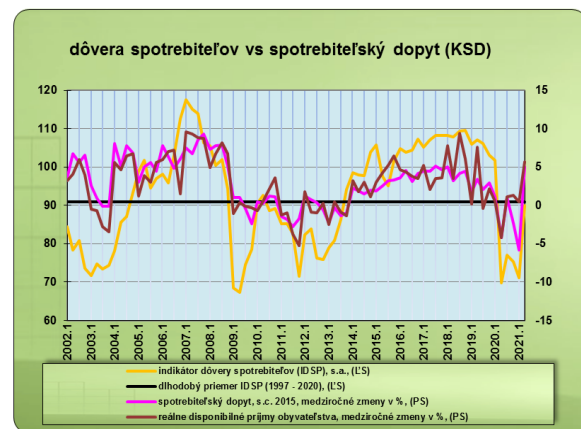


Zdroj: ŠÚ SR

Spotrebiteľský dopyt stúpol v 2. štvrtroku tohto roka reálne o 5,0%, nominálne o 7,7%, pričom v rámci hlavných zložiek štruktúry domáceho dopytu dosiahol na medziročnej báze relatívne najmenší rast. K jeho rastu prispela do určitej miery vyššia dôvera spotrebiteľov (obr. 6), ale kľúčový bol vplyv bazického efektu, keďže v 2. štvrtroku 2020 KSD reálne klesol o 4,2%. Relatívne nízky rast objemu KSD súvisel so sklonom obyvateľstva k úsporám, ktorý bol aj v 2. štvrtroku tohto

roka veľmi vysoký (na úkor sklonu k spotrebe). Miera hrubých úspor obyvateľstva síce klesla z 11,6% v 1. štvrtroku 2021 na 10,0% v 2. štvrtroku tohto roka, ale na medziročnej báze bola naopak o 0,2 p. b. vyššia⁶.

Obr. 6



Zdroj: ŠÚ SR, vlastné výpočty

O preferencii spotrebiteľov k úsporám pred spotrebou svedčí nepriamo skutočnosť, že rast spotrebiteľského dopytu bol v porovnaní s rastom reálnych disponibilných príjmov obyvateľstva, teda hlavného zdroja financovania KSD, nižší (obr. 6). Reálne disponibilné príjmy obyvateľstva totiž v 2. štvrtroku tohto roka vzrástli o 5,7%, k čomu okrem bazického efektu (v 2. štvrtroku 2020 klesli o 4,2%) prispeli bežné príjmy domácností, ktoré v 2. štvrtroku tohto roka stúpili o 9,5%. Ich rast sa výrazne zrýchlil, na jednej strane vďaka celkovej zamestnanosti v hospodárstve, ktorej pokles sa zmiernil, na druhej strane zásluhou až prekvapivo silného rastu priemernej mesačnej nominálnej mzdy na makroúrovni v 2. štvrtroku tohto roka (viac v častiach *Zamestnanosť a nezamestnanosť v hospodárstve*, resp. *Nominálna a reálna mzda v hospodárstve*).

⁵ Zatiaľ čo domáci efektívny dopyt bol v 1. polroku 2021 oproti jeho úrovni v 1. polroku 2019, t.j. pred pandemiou, nižší o 3,6%, vonkajší dopyt, teda objem vývozu tovarov a služieb, bol naopak vyšší o 3,3% (vždy v priemere)

⁶ Sklon obyvateľstva k spotrebe klesá aj podľa údajov NBS o spotrebiteľských úveroch. V 1. štvrtroku 2021 sa na medziročnej báze prepádli o 10,1%, v 2. štvrtroku tohto roka o 9,0% (vždy v priemere).

Dopyt verejného sektora stúpol v 2. štvrtroku tohto roka reálne o 8,7%, nominálne o 11,0% a spomedzi hlavných zložiek štruktúry domáceho dopytu zaznamenal na medziročnej báze relatívne najvyšší rast. Tlak na produkciu verejného sektora tým vzrástol. V bežných cenách stúpila o 8,6%, na čom sa podieľal rast medzispotreby i hrubej pridanej hodnoty vo verejnom sektore. Medzispotreba v bežných cenách stúpila o 17,7%, hrubá pridaná hodnota o 5,3%. Hlavným faktorom rastu hrubej pridanej hodnoty bolo zrýchlenie dynamiky rastu odmien zamestnancov vo verejnom sektore z 3,3% v 1. štvrtroku 2021 na 6,9% v 2. štvrtroku tohto roka, pretože spotreba fixného kapitálu v bežných cenách vo verejnom sektore sa ani v 2. štvrtroku tohto roka na medziročnej báze prakticky nezmenila. K uvedenému rastu KSVS v bežných cenách prispeli tiež úhrady zdravotných poisťovní, ktoré v 2. štvrtroku tohto roka stúpili na medziročnej báze o 25,7%, do značnej miery aj vplyvom bazického efektu, keďže v 2. štvrtroku 2020 poklesli takmer o 11%.

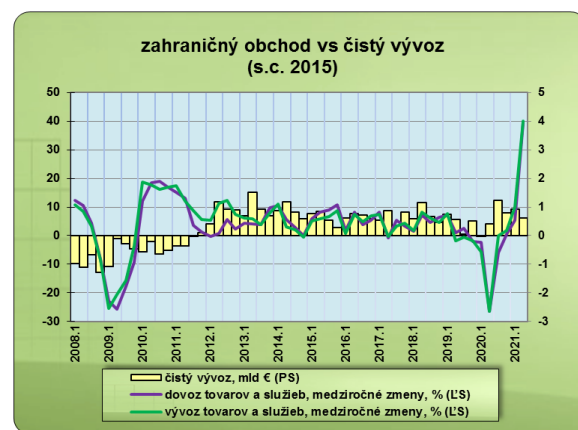
Investičný dopyt vzrástol v 2. štvrtroku tohto roka na medziročnej báze reálne o 5,6%, nominálne o 7,6%. Jeho hlboký pokles, ktorý trval päť štvrtrokov po sebe (vrátane 1. štvrtroka 2021, kedy sa prepadol o 10,0%), sa zastavil vplyvom zlepšenia stavu domácej ekonomickej klímy, ale významnejší bol vplyv bazického efektu, keďže v 2. štvrtroku 2020 sa objem THFK prepadol o 15,2%. Investičný dopyt však zaznamenal oživenie len v oblasti strojov a zariadení, kde objem THFK na medziročnej báze stúpol o 12,3%, zatiaľ čo v oblasti budov sa prepad dopytu viac-menej len zastavil, keďže stúpol iba o 0,9%.

Z údajov o sektorovej štruktúre THFK v bežných cenách vyplýva, že oživenie investičného dopytu v 2. štvrtroku tohto

roka bolo plošné. Kým v sektore finančných korporácií a vo verejnom sektore bol zaznamenaný na medziročnej báze až dvojciferný prírastok THFK v bežných cenách (o 24,4%, resp. o 15,7%), v nefinančných korporáciách a v sektore domácností bol zaznamenaný jednociferný prírastok (o 5,5%, resp. o 7,5%). S výnimkou sektora domácností mal však na prírastky THFK vo všetkých ostatných sektoroch významný vplyv aj bazický efekt.

Model, ktorý generoval výkonnosť hospodárstva v 2. štvrtroku tohto roka, sa oproti modelu z 1. štvrtroka 2021 zmenil. Hlavným faktorom rastu výkonnosti hospodárstva bol totiž domáci dopyt, kým vplyv čistého vývozu bol - na rozdiel od 1. štvrtroka 2021 - viac-menej marginálny (obr. 7). Vyplýva to zo skutočnosti, že rast výkonnosti hospodárstva v 2. štvrtroku tohto roka bol len mierne vyšší ako rast domáceho dopytu. K výraznej zmene vplyvu čistého vývozu na výkonnosť hospodárstva došlo vplyvom obchodnej bilancie. V súlade s očakávaním síce dosiahla prebytok aj v 2. štvrtroku tohto roka, ale na rozdiel od 1. štvrtroka 2021 sa jeho úroveň na medziročnej báze prakticky nezmenila (viac v časti *Zahraničný obchod - saldo obchodnej bilancie*).

Obr. 7



Zdroj: ŠÚ SR

Aktualizovaný odhad výkonnosti slovenskej ekonomiky v roku 2021 je rámcovo založený na predpoklade, že

agregálny dopyt sa bude zvyšovať aj v horizonte krátkodobej predikcie. K jeho rastu by mal aj v 2. polroku 2021 prispievať vonkajší aj domáci dopyt. Predpokladáme teda, že črtajúca sa tretia vlna pandémie nezasiahne v horizonte krátkodobej predikcie významne do priebehu ekonomického cyklu, ktorý sa v súčasnosti očakáva u nás, resp. v relevantnom vonkajšom ekonomickom prostredí (v zmysle poznámky 1).

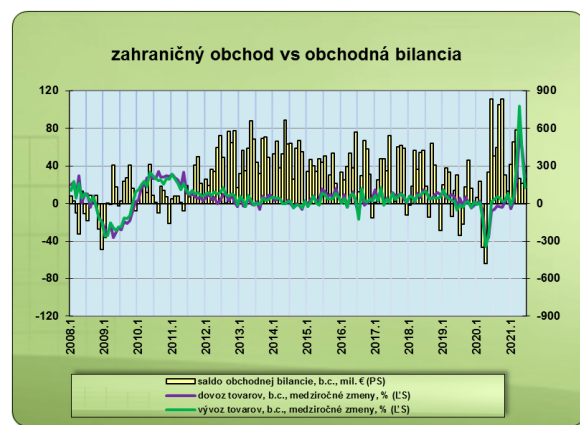
Na základe skutočného vývoja domáceho a vonkajšieho dopytu v 1. polroku 2021 a predpokladov uvedených vyššie sme odhad rastu agregátneho dopytu v roku 2021 korigovali zo 7,0% v máji tohto roka na 7,8% (v priemere). V súvislosti s tým sme odhad rastu tvorby reálneho HDP v tomto roku korigovali tiež smerom nahor, a to zo 4,2% spred troch mesiacov na 4,3% (v priemere). Podľa aktualizovaného odhadu by úhrnná cenová hladina v hospodárstve mala v roku 2021 vzrásť o 1,9%, čo je o 0,3 p. b. viac ako sme odhadovali pred tromi mesiacmi. To znamená, že tvorba nominálneho HDP by sa mala oproti roku 2020 zvýšiť o 6,2% (v priemere) a dosiahnuť 97,3 mld. €. Zatiaľ čo agregálny dopyt by v tomto roku svoju úroveň v roku 2019 (pred pandémiou) mierne prekročil, výkonnosť ekonomiky by za jej úrovňou pred pandémiou mierne zaostala.

Aktualizovaný odhad rastu agregátneho dopytu, výkonnosti hospodárstva a úhrnnej cenovej hladiny v hospodárstve v roku 2021 je potrebné vnímať v kontexte prevažne negatívnych rizík, ktorých vplyv môže vývoj vonkajšieho aj domáceho dopytu (vrátane vývoja cien) v horizonte krátkodobej predikcie modifikovať. Aktuálne k týmto rizikám pribudol pokles IES v júli i auguste, ktorý súvisí s poklesom dôvery v priemysle.

3 ZAHRANIČNÝ OBCHOD - SALDO OBCHODNEJ BILANCIE

Výrazný nárast dôvery v priemysle v priebehu 2. štvrťroka tohto roka bol reflexiou na veľmi silný rast nových objednávok pre priemysel zo zahraničia aj tuzemska. Vďaka rastu vonkajšieho dopytu, ale do značnej miery aj vplyvom bázičného efektu (prepad vývozu tovarov v dôsledku prvej vlny pandémie v 1. štvrťroku 2020 o 26%), sa rast vývozu tovarov v bežných cenách na medziročnej báze zrýchlil zo 14,9% v 1. štvrťroku 2021 na 48,5% v 2. štvrťroku tohto roka (obr. 8). Dynamika rastu sezónne očisteného vývozu tovarov v bežných cenách sa však na medzikvartálnej báze nezrýchlila - v 1. aj 2. štvrťroku tohto roka jeho úroveň stúpila zhodne o 1,6% (vždy oproti predchádzajúcemu štvrťroku). Podľa predbežných údajov za 1. polrok 2021 dosiahol vývoz tovarov v bežných cenách cca 44,226 mld. €, čo znamená, že na medziročnej báze stúpol o 29,4% (v priemere).

Obr. 8



Zdroj: ŠÚ SR

Vplyvom rastu vonkajšieho a domáceho dopytu výrazne zosilnel tlak na dovoz zdrojov zo zahraničia, ktoré boli v 2. štvrťroku tohto roka potrebné na pokrytie vecnej štruktúry agregátneho dopytu. Rast dovozu tovarov v bežných cenách sa totiž na medziročnej báze zrýchlil zo 7,0% v 1. štvrťroku 2021 na 50,2% v 2. štvrťroku

tohto roka (vždy v priemere). Do značnej miery však k tomu prispel aj vplyv bazického efektu (prepad dovozu tovarov v dôsledku prvej vlny pandémie v 1. štvrťroku 2020 cca o 29%). Na medzikvartálnej báze sa však rast sezónne očisteného dovozu tovarov v bežných cenách spomalil zo 4,6% v 1. štvrťroku 2021 na 1,9% v 2. štvrťroku tohto roka (vždy oproti prechádzajúcemu štvrťroku). Podľa predbežných údajov za 1. polrok 2021 dosiahol dovoz tovarov v bežných cenách cca 42,178 mld. €, čo znamená, že na medziročnej báze stúpol o 25,2% (v priemere)⁷.

Popri vonkajšom a domácom dopyte ovplyvňovali dynamiku rastu vývozu a dovozu tovarov v bežných cenách aj ceny vývozu a ceny dovozu. Zatiaľ čo v 1. štvrťroku 2021 tieto ceny na medziročnej báze poklesli, čím dynamiku rastu vývozu a dovozu tovarov v bežných cenách tlmili, v 2. štvrťroku tohto roka prispeli k zrýchleniu dynamiky ich rastu, keďže deflátor celkového vývozu i deflátor celkového dovozu na medziročnej báze vzrástli (pozri časť *Hrubý domáci produkt*). Ich tlmiaci vplyv, ktorý začal v 3. štvrťroku 2019, teda trval celkovo sedem štvrťrokov po sebe.

Na rozdiel od 1. štvrťroka 2021, kedy oživenie rastu vonkajšieho dopytu ešte nemalo plošný charakter, v 2. štvrťroku tohto roka bol rast vonkajšieho dopytu podľa predbežných údajov o komoditnej štruktúre vývozu tovarov (klasifikácia BEC)

zaznamenaný už plošne. Vzástol teda aj vývoz uhľovodíkových palív, ktorý v 1. štvrťroku 2021 na medziročnej báze poklesol cca o 26% (ako jediný v rámci klasifikácie BEC), k čomu významnou mierou prispela aj nízka cena ropy na svetovom trhu na začiatku tohto roka. V 2. štvrťroku tohto roka vzrástol relatívne najviac vývoz surovín a vývoz nových osobných automobilov, a to zhodne cca o 60% (v priemere), k čomu v oboch prípadoch prispel do značnej miery aj vplyv bazického efektu. Naopak, relatívne najmenej stúpol vývoz potravín (cca o 11%).

Z predbežných údajov o komoditnej štruktúre dovozu tovarov vyplýva, že kým v 1. štvrťroku 2021 si pokrytie vecnej štruktúry agregátneho dopytu vyžadovalo predovšetkým rast dovozu pre medzispotrebu (hlavne dovozu surovín a dovozu zemného plynu), v 2. štvrťroku tohto roka už výrazne vzrástol tlak aj na dovoz pre konečnú spotrebu. V rámci dovozu pre konečnú spotrebu stúpol dovoz osobných automobilov na medziročnej báze o vyše 70%, dovoz spotrebného tovaru cca o 30% a dovoz potravín cca o 10% (vždy v priemere). Vplyvom rastu investičného dopytu vzrástol dovoz investičných zariadení o vyše 35%, dovoz dopravných prostriedkov (okrem osobných automobilov) dokonca takmer o 80% (vždy v priemere). K uvedeným veľmi vysokým prírastkom dovozu jednotlivých komodít prispel do značnej miery aj vplyv bazického efektu.

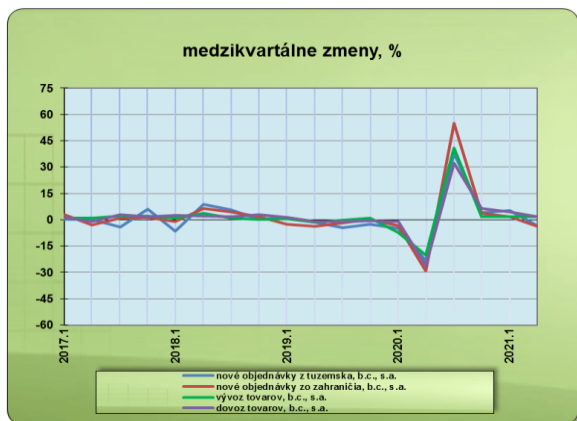
Obchodná bilancia ako celok dosiahla v súlade so všeobecným očakávaním prebytok aj v 2. štvrťroku tohto roka. Podľa predbežných údajov činil 655 mil. € (cca 2,7% HDP v bežných cenách), čo je v porovnaní s jej prebytkom v 1. štvrťroku 2021 len polovičná veľkosť. Jeho pokles ide hlavne na vrub globálneho nedostatku

⁷ Podľa údajov NBS sa v 2. štvrťroku tohto roka zvýšil na medziročnej báze aj vývoz a dovoz služieb v bežných cenách, a to cca o 12%, resp. cca o 21% (vždy v priemere). Obchod so službami bol pandemiou zasiahnutý omnoho výraznejšie ako obchod s tovarom, pretože k oživeniu rastu vývozu i dovozu služieb došlo až po piatich štvrťrokoch, v ktorých každý z nich zaznamenal na medziročnej báze značný prepad. Rast vývozu i dovozu služieb v 2. štvrťroku tohto roka bol tiež do značnej miery výsledkom vplyvu bazického efektu.

čipov, ktorý ovplyvnil výrobu a následne vývoz nových osobných automobilov aj u nás. Štrukturálny prebytok v obchode s osobnými autami bol napriek tomu vysoký aj v 2. štvrtroku tohto roka, pretože dosiahol cca 5,361 mld. €, ale oproti 1. štvrtroku 2021 poklesol zhruba o 750 mil. €. Kumulatívne za 1. a 2. štvrtrok 2021 dosiahla obchodná bilancia prebytok 2,047 mld. € (cca 4,5% HDP v bežných cenách), čo predstavuje viac ako štvornásobok úrovne jej prebytku v 1. polroku 2020.

Aktualizovaný odhad vývoja vývozu a dovozu tovarov v bežných cenách, vrátane obchodnej bilancie, v horizonte krátkodobej predikcie zohľadňuje tendencie vývoja nových objednávok pre priemysel zo zahraničia a tuzemska v ich sezónne očistenej podobe počas prvých šiestich mesiacov tohto roka. Z obr. 9 vyplýva, že nové objednávky ako celok zaznamenali v 2. štvrtroku tohto roka mierny pokles. Ich úroveň zo zahraničia poklesla o 3,9%, z tuzemska o 3,4% (vždy oproti 1. štvrtroku 2021).

Obr. 9



Zdroj: ŠÚ SR, vlastné výpočty

Spomalenie rastu nových objednávok pre priemysel v 2. štvrtroku tohto roka, ale najmä blížiaci sa zánik vplyvu bázičného efektu na vývoz tovarov, ku ktorému dôjde už v priebehu 3. štvrtroka tohto roka, by mali rast vývozu tovarov v bežných cenách výrazne spomaliť. Inak povedané, veľmi vysoké dvojciferné prírastky, ktoré vývoz

tovarov dosiahol na medziročnej báze v 1. a 2. štvrtroku 2021, sa zrejme znížia až na jednociferné prírastky. Rovnaký scenár vývoja by mal nastať aj v prípade dovozu tovarov v bežných cenách, ale s určitým časovým oneskorením. V prípade dovozu tovarov totiž vplyv bázičného efektu zanikne až v priebehu 4. štvrtroka tohto roka.

Na základe uvedených predpokladov očakávame, že v horizonte krátkodobej predikcie bude rast vývozu tovarov nižší ako rast dovozu tovarov (v bežných cenách). Faktorom, významne determinujúcim veľkosť medzery medzi ich rastom, bude najmä pretrvávajúci globálny nedostatok čipov, ktorý ovplyvňoval u nás produkciu i vývoz osobných automobilov už v 1. polroku 2021. Veľkosť danej medzery však bude významne závisieť aj od vývoja dovozu tovarov v bežných cenách. Jeho očakávané spomalenie rastu budú totiž tlmieť dovozné ceny energetických i neenergetických (vrátane potravinárskych) komodít, pretože ich rast na svetovom trhu by mal pokračovať.

Za predpokladu, že začínajúca tretia vlna pandémie neskomplicuje v horizonte krátkodobej predikcie vývoj hospodárskeho cyklu v relevantnom vonkajšom ekonomickom prostredí ani u nás, obchodná bilancia by si mala zachovať prebytkový charakter aj v 3. a 4. štvrtroku tohto roka. Prebytky by mali byť veľkosťou porovnateľné s úrovňou prebytkov, ktoré obchodná bilancia dosiahla v 3. a 4. štvrtroku 2020. Podľa aktualizovaného odhadu by kumulovaný prebytok obchodnej bilancie v roku 2021 mal dosiahnuť cca 4,6 mld. € (cca 4,7% z odhadu HDP v bežných cenách), teda o 0,4 mld. € viac ako sme odhadovali v máji tohto roka.

Aktualizovaný odhad vývoja vývozu a dovozu tovarov a prebytku obchodnej

bilancie v roku 2021 je potrebné vnímať v kontexte viacerých, najmä negatívnych rizík. Hlavným negatívnym rizikom je priebeh tretej vlny globálnej pandémie a jej vplyv na ekonomický vývoj v krajinách, ktoré sú našimi hlavnými obchodnými partnermi.

4 SPOTREBITEĽSKÉ CENY

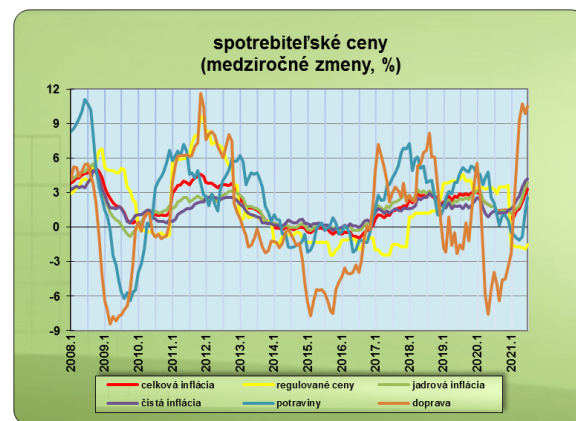
Rast úhrnnej hladiny cien na spotrebiteľskom trhu (meraný pomocou CPI) bol v 2. štvrtroku tohto roka významným faktorom zrýchlenia dynamiky rastu úhrnnej cenovej hladiny v hospodárstve (meraný pomocou deflátoru HDP). V apríli až júni sa totiž úhrnná hladina spotrebiteľských cien zvýšila na medzimesačnej báze kumulatívne o 1,6% (oproti marcu 2021), kým v januári až marci tohto roka stúpala kumulatívne len o 1,1% (oproti decembru 2020)⁸. V súvislosti s tým sa medziročná miera celkovej inflácie zvýšila z 0,7% v januári 2021 na 2,9% v júni a v porovnaní s jej úrovňou v júni 2020 bola o 1,1 p. b. vyššia (obr. 10). Priemerná úroveň celkovej inflácie za prvých šesť mesiacov tohto roka (1,6%) však bola o 0,8 p. b. nižšia ako v rovnakom období minulého roka.

Vzostup celkovej inflácie bol aj v 2. štvrtroku tohto roka dôsledkom rastu jadrovej inflácie. Regulované ceny majú totiž na celkovú infláciu od začiatku tohto roka tlmiaci vplyv, pretože na medziročnej báze vykazujú pokles - v 1. štvrtroku 2021 o 1,7%, v 2. štvrtroku 2021 o 1,8% (vždy v priemere). Avšak jadrová inflácia stúpala z 1,6% v marci 2021 na 3,5% v júni 2021,

⁸ Tlak na rast spotrebiteľských cien je v tomto roku omnoho silnejší ako v roku 2020. Za celý rok 2020 sa totiž ich úhrnná hladina zvýšila na medzimesačnej báze kumulatívne o 1,5% (oproti decembru 2019), avšak za prvých šesť mesiacov tohto roka stúpala kumulatívne už o 2,7% (oproti decembru 2020).

pričom čistá inflácia, ktorá nie je ovplyvnená cenami potravín (na rozdiel od celkovej a jadrovej inflácie), stúpala v rovnakom období z 2,3% na 4,0%. Zatiaľ čo celková inflácia bola v júni 2021 na medziročnej báze vyššia o 1,1 p. b., jadrová a čistá inflácia vzrástli v rovnakom období ešte viac (o 1,7 p. b., resp. o 2,8 p. b.).

Obr. 10



Zdroj: ŠÚ SR

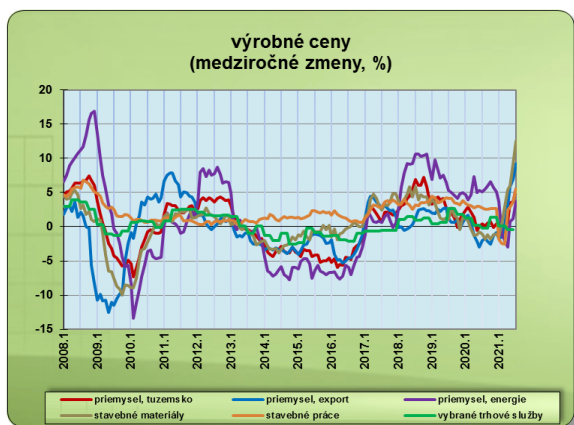
K rastu celkovej, jadrovej i čistej inflácie prispievajú relatívne najviac ceny v doprave, ktoré sa v 2. štvrtroku tohto roka zvýšili na medziročnej báze o 9,9%, zatiaľ čo v 1. štvrtroku 2021 stúpili len o 1,3% (vždy v priemere). Zrýchlenie dynamiky ich rastu súvisí najmä s rastom ceny ropy na svetovom trhu v 2. štvrtroku tohto roka⁹. Avšak v dôsledku zvýšenia dane z tabaku (od februára 2021) sa výrazne zrýchliła aj dynamika rastu cien alkoholických nápojov a tabaku, a to z 3,2% v 1. štvrtroku 2021 na 8,2% v 2. štvrtroku tohto roka (vždy v priemere). Vplyv rastu týchto dvoch okruhov cien na celkovú a jadrovú infláciu bol tlmivý cenami potravín (vrátane nealkoholických nápojov). Ceny potravín totiž na medziročnej báze klesli aj v 2. štvrtroku tohto roka, ale ich pokles sa zmiernil.

⁹ V 1. štvrtroku 2021 boli pohonné hmoty na čerpacích staniciach na medziročnej báze lacnejšie o 0,5%, v 2. štvrtroku tohto roka naopak zdraželi o 21,6% (vždy v priemere).

V dôsledku lacnejších potravín sa celková a jadrová inflácia zvyšovali v 1. polroku tohto roka pomalšie ako čistá inflácia.

Vzostup tlaku na rast spotrebiteľských cien súvisí so skutočnosťou, že na rozdiel od 1. štvrťroka ho generovali už nielen dopytové, ale aj nákladové faktory. Ceny dovozu tovarov a služieb totiž v 2. štvrťroku tohto roka na medziročnej báze vzrástli, kým predtým takmer dva roky klesali (viac v časti *Hrubý domáci produkt*). V súvislosti s tým sa ceny výrobcov v priemysle pre tuzemsko od apríla 2021 na medziročnej báze tiež zvyšujú (obr. 11).

Obr. 11



Zdroj: ŠÚ SR

Index cien priemyselných výrobcov (PPI) pre tuzemsko, ktorý vyjadruje súhrnný vplyv nákladových faktorov prameniari v priemysle ako celku, vzrástol v 2. štvrťroku tohto roka o 2,6%, zatiaľ čo v 1. štvrťroku 2021 klesol o 0,7% (vždy v priemere). Súviselo to najmä s vývojom cien v spracovateľskom priemysle. Výrazný rast totiž v 2. štvrťroku tohto roka zaznamenali ceny výrobcov, resp. spracovateľov koksu a výrobkov z ropy (v priemere o 47,8%), chemických výrobkov (o 29,4%), kovov a kovových konštrukcií (o 9,2%), ale aj dreva a papiera (v priemere o 6,9%, ale v júni až o 13,5%).

Vplyv dopytových faktorov na rast spotrebiteľských cien v 2. štvrťroku tohto roka zosilnel (oproti ich vplyvu v 1. štvrťroku 2021). Tzv. dopytová inflácia,

ktorú NBS meria indexom cien obchodovateľných tovarov (bez pohonných hmôt) a cien trhových služieb, totiž vzrástla z 2,1% v 1. štvrťroku 2021 na 2,7% v 2. štvrťroku tohto roka (vždy v priemere). Rozhodujúci vplyv na jej rast mali ceny trhových služieb, ktorých dynamika rastu sa v rovnakom období zrýchlila z 2,8% na 3,7%, zatiaľ čo dynamika rastu cien obchodovateľných tovarov (bez pohonných hmôt) sa zrýchlila z 1,5% na 1,8% (vždy v priemere).

Tlak na rast výrobných i spotrebiteľských cien bol veľmi silný aj v júli tohto roka. PPI pre tuzemsko sa na medzimesačnej báze zvýšil o 2,2%, CPI stúpol oproti júnu o 0,5%. K rastu PPI významne prispeli už nielen ceny v spracovateľskom priemysle, ale aj ceny v ťažbe a dobývaní, ako aj ceny výrobcov elektriny, plynu a pary. Okrem cien výrobcov v priemysle sa v júli výrazne zrýchlila aj dynamika rastu cien v stavebníctve (stavebných prác i stavebných materiálov) i cien v poľnohospodárstve (v rastlinnej výrobe)¹⁰.

Medziročná miera celkovej inflácie sa zvýšila z 2,9% v júni na 3,3% v júli, čo je jej najvyššia úroveň od novembra 2012. Jej vzostup súvisel hlavne s cenami potravín (vrátane nealkoholických nápojov) a cenami v doprave. Zatiaľ čo v júni boli potraviny na medziročnej báze drahšie o 1,4%, v júli zdraželi o 2,6%, pričom v prípade cien dopravy ide v rovnakom období o zrýchlenie rastu z 9,9% na 10,5%. Jadrová inflácia stúpila v júli na 3,9%, čistá inflácia na 4,2%, čo je v období po globálnej hospodárskej a finančnej kríze v roku 2009 ich najvyššia úroveň.

V kontexte rastu dovozných cien, ktorý sa všeobecne očakáva aj v horizonte krátkodobej predikcie, by mali tlak na rast

¹⁰ Ceny stavebných prác boli v júli tohto roka na medziročnej báze vyššie o 5,5%, ceny stavebných materiálov o 12,5%.

spotrebiteľských cien naďalej generovať najmä nákladové faktory. Nedá sa však vylúčiť, že ich vplyv môže ešte zosilniť. Výsledky KSP z augusta totiž signalizujú, že vo všetkých štyroch odvetviach je v najbližších troch mesiacoch rast výrobných cien omnoho pravdepodobnejší ako ich pokles (obr. 7 v Prílohe). Pokiaľ ide o dopytové faktory, vzhľadom na vysoký sklon obyvateľstva k úsporám, ktorý bol zaznamenaný aj v 2. štvrťroku tohto roka, možno predpokladať, že tlak na rast úhrnnej hladiny spotrebiteľských cien budú v horizonte krátkodobej predikcie skôr tlmiť ako zvyšovať. Tlmiť ho však budú regulované ceny, keďže ich pokles na medzioročnej báze bude pokračovať aj v 2. polroku tohto roka.

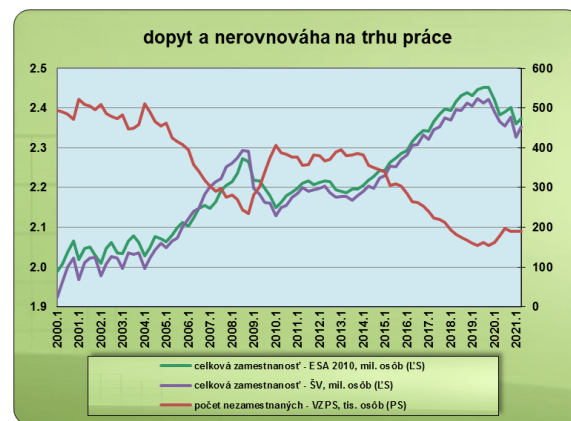
Aktualizovaný odhad medzioročnej miery celkovej inflácie v roku 2021 zohľadňuje jej skutočný vývoj (vrátane vývoja jadrovej a čistej inflácie) za prvých sedem mesiacov tohto roka a predpoklady uvedené vyššie. Oproti odhadu z mája sme ho korigovali pomerne výrazne smerom nahor. Celková inflácia by totiž mala vzrásť z 3,3% v júli tohto roka až na 3,9% v decembri tohto roka. Priemerná miera celkovej inflácie v roku 2021 by mala dosiahnuť 2,7%, čo je o 1 p. b. viac ako sme odhadovali v máji tohto roka. Uvedené odhady celkovej inflácie je potrebné vnímať v kontexte viacerých obojstranných rizík (ceny potravín, cena ropy na svetovom trhu a ceny dovozu, kurz eura k USD).

5 ZAMESTNANOSŤ A NEZAMESTNANOSŤ V HOSPODÁRSTVE

Rast výkonnosti hospodárstva v 2. štvrťroku tohto roka prispel k stabilizácii situácie na trhu práce, a to tak z hľadiska vývoja celkovej zamestnanosti i počtu nezamestnaných osôb v hospodárstve. Dopyt na trhu práce na medzioročnej báze síce ešte klesol, ale omnoho miernejšie

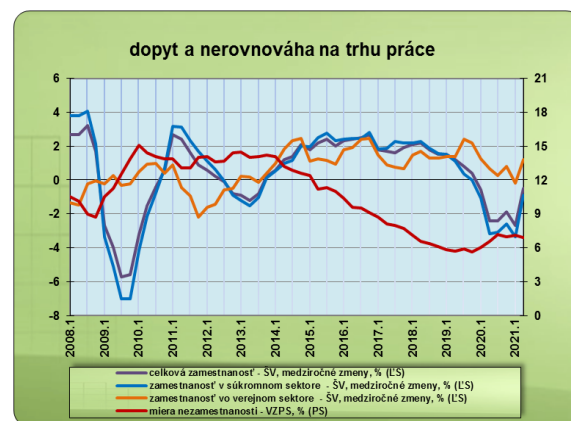
ako v 1. štvrťroku 2021. Vyplýva to z údajov podľa všetkých troch metodík (štatistické výkazníctvo (ŠV), VZPS a ESA 2010)¹¹, pomocou ktorých ŠÚ SR monitoruje vývoj celkovej zamestnanosti v hospodárstve (obr. 12 a 13). Pokles zamestnanosti bol aj v 2. štvrťroku tohto roka tlmený opatreniami vlády na podporu udržania pracovných miest.

Obr. 12



Zdroj: ŠÚ SR

Obr. 13



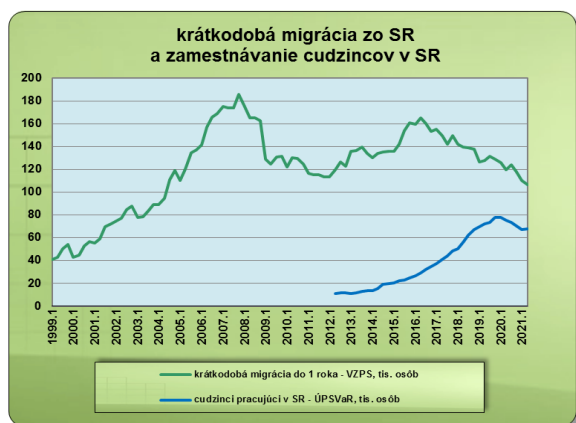
Zdroj: ŠÚ SR

Podľa metodiky ŠV sa celkový počet zamestnaných osôb v hospodárstve znížil v 2. štvrťroku tohto roka o 0,5% (cca o 12 tisíc), podľa metodiky VZPS klesol o 1,5% (cca o 39 tisíc) a podľa metodiky ESA 2010 sa celková zamestnanosť v hospodárstve

¹¹ Ide o novú metodiku VZPS, v ktorej sú údaje o počte pracujúcich k dispozícii zatiaľ len za 1. a 2. štvrťrok 2021 (vrátane indexov vyjadrujúcich medzioročné relatívne zmeny).

znižila o 0,4% (cca o 9 tisíc). Pokles celkovej zamestnanosti podľa metodiky VZPS je v absolútnom i relatívnom vyjadrení najhlbší preto, lebo je ovplyvnený poklesom celkovej zamestnanosti v domácom koncepte, ako aj poklesom počtu krátkodobo migrujúcich osôb za prácou do zahraničia (s pobytom do 1 roka). Na základe domáceho konceptu sa počet pracujúcich v metodike VZPS znížil v 2. štvrtroku tohto roka o 1,2 % (cca o 30 tisíc osôb), počet krátkodobo migrujúcich osôb za prácou do zahraničia klesol o 8,7% (cca o 9 tisíc) a dosiahol približne 106,5 tisíc¹² (obr. 14).

Obr. 14



Zdroj: ŠÚ SR, ÚPSVaR

Pokles celkovej zamestnanosti v hospodárstve bol sprevádzaný rastom nezamestnanosti, ktorého dynamika oproti 1. štvrtroku 2021 spomalila. Podľa metodiky VZPS stúpol počet nezamestnaných osôb v 2. štvrtroku tohto roka medziročne zhruba o 21 tisíc a dosiahol cca 189 tisíc. Miera nezamestnanosti v metodike VZPS sa na medziročnej báze zvýšila o 0,8 p. b. a predstavovala 6,9 %.

Pokles celkovej zamestnanosti v hospodárstve v 2. štvrtroku tohto roka bol

¹² Podľa údajov ÚPSVaR bol počet cudzincov, ktorí pracujú v SR, v 1. a 2. štvrtroku 2021 zhruba rovnaký a predstavoval cca 68 tisíc osôb. Je to cca o 8,5 tisíc osôb menej ako v rovnakom období minulého roka.

spôsobený poklesom dopytu po práci v súkromnom sektore, pretože vo verejnom sektore dopyt po práci vzrástol. Vo verejnom sektore zamestnanosť vzrástla o 1,2 % a dosiahla cca 500 tisíc osôb, v súkromnom sektore klesla o 0,9% a činila cca 1853,9 tisíc osôb (vždy v priemere podľa ŠV). Inak povedané, vo verejnom sektore pribudlo v 2. štvrtroku tohto roka na medziročnej báze takmer 6 tisíc nových pracovných miest, v súkromnom sektore naopak takmer 18 tisíc pracovných miest zaniklo. Dynamika úbytku pracovných miest v súkromnom sektore sa však spomalila, pretože v 1. štvrtroku 2021 ich bolo na medziročnej báze menej zhruba o 63 tisíc¹³.

Pokles dopytu po práci v súkromnom sektore bol aj v 2. štvrtroku tohto roka zaznamenaný vo väčšine odvetví. Ide o pokles spravidla miernejší ako v 1. štvrtroku 2021, čo znamená, že aj pracovných miest v týchto odvetviach ubudlo menej. V priemysle, ktorý je u nás najväčším zamestnávateľom, sa počet pracovných miest v 2. štvrtroku tohto roka znížil na medziročnej báze cca o 11 tisíc, zatiaľ čo v 1. štvrtroku 2021 klesol cca o 28 tisíc. Z hľadiska celkového počtu osôb však zamestnanosť v priemysle vykazuje už znaky stabilizácie, pretože v 1. a 2.

¹³ Súkromný a verejný sektor sú v tomto dokumente vymedzené na základe štatistickej klasifikácie ekonomických činností (SK NACE Rev. 2), ktorú ŠÚ SR uplatňuje v rámci štvrtročného štatistického výkazníctva. Súkromný sektor zahŕňa poľnohospodárstvo (vrátane lesníctva a rybolovu), priemysel, stavebníctvo, veľkoobchod a maloobchod (vrátane opravy motorových vozidiel), dopravu a skladovanie, ubytovacie a stravovacie služby, informácie a komunikáciu, finančné a poisťovacie činnosti, činnosti v oblasti nehnuteľností, odborné, vedecké a technické činnosti, administratívne služby, umenie (vrátane zábavy a rekreácie) a ostatné činnosti. Verejný sektor zahŕňa verejnú správu a obranu (vrátane povinného sociálneho zabezpečenia), vzdelávanie, zdravotníctvo a sociálnu pomoc.

štvrtroku tohto roka bola zhruba rovnaká (cca 515,5 tisíc osôb)¹⁴.

Znaky podobnej stabilizácie zamestnanosti boli v 2. štvrtroku tohto roka zaznamenané aj v ďalších odvetviach súkromného sektora. Patrí k nim aj odvetvie ubytovacích a stravovacích zariadení, v ktorom zamestnanosť poklesla vplyvom druhej vlny pandémie relatívne najviac. Zmieniť sa však treba aj o odvetví informácií a komunikácie, pretože je svojim spôsobom výnimkou. Je totiž jediným v súkromnom sektore, v ktorom počas prvej ani druhej vlny pandémie k poklesu zamestnanosti nedošlo. Naopak, zamestnanosť sa v ňom počas oboch vln pandémie zvyšovala a vzrástla aj v 2. štvrtroku tohto roka.

Vo verejnom sektore bol dopad prvej a druhej vlny pandémie na zamestnanosť podstatne miernejší ako v súkromnom sektore. V súkromnom sektore totiž zamestnanosť pomerne výrazne poklesla, zatiaľ čo vo verejnom sektore neklesla vôbec. V roku 2020 sa však jej rast spomalil a v 1. štvrtroku 2021 sa prechodne zastavil. V 2. štvrtroku tohto roka sa jej rast obnovil, k čomu prispel rast dopytu po práci v odvetviach vzdelávanie a zdravotníctvo. V odvetví verejná správa a obrana zamestnanosť v 1. a 2. štvrtroku tohto roka mierne poklesla.

Očakávame, že vplyvom rastu výkonnosti hospodárstva, ktorý predpokladáme v horizonte krátkodobej predikcie, bude stabilizácia situácie na trhu práce pokračovať. Dynamika poklesu zamestnanosti a rastu nezamestnanosti na medzioročnej báze by sa preto mala postupne spomaľovať. Úroveň nerovnováhy na trhu práce sa však napriek

tomu oproti roku 2020 s veľkou pravdepodobnosťou mierne zvýši.

Pokiaľ ide o vývoj dopytu na trhu práce, výsledky KSP za júl a august signalizujú, že dopyt po práci v najbližších troch mesiacoch by mal vzrásť v priemysle a obchode, kým v stavebníctve a službách sa zrejme výraznejšie nezmení (obr. 8 v Prílohe). Pozitívnym signálom je aj počet voľných pracovných miest, ktorý podľa ŠV v 2. štvrtroku tohto roka na medzioročnej báze vzrástol takmer o 13% (po viac ako dvoch poklesu). Na druhej strane, podľa údajov Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny (ÚPSVaR) počet evidovaných nezamestnaných osôb od apríla tohto roka na medzimesačnej báze klesá. V júli bolo na úradoch práce registrovaných cca 224,5 tisíc uchádzačov o zamestnanie, čo je o 10 tisíc osôb menej ako v apríli tohto roka¹⁵.

Na základe skutočného vývoja celkovej zamestnanosti v 1. polroku 2021, ako aj informácií týkajúcich sa trhu práce uvedených vyššie, očakávame, že nárast nerovnováhy na trhu práce oproti roku 2020 bude nižší ako sme odhadovali v máji tohto roka. Podľa aktualizovaného odhadu by celková zamestnanosť v hospodárstve mala oproti roku 2020 klesnúť o 1,0% (podľa ŠV), resp. o 2,3% (podľa VZPS). V metodike ŠV to predstavuje úbytok cca 24 tisíc pracovných miest, v metodike VZPS

¹⁴ V porovnaní s najvyššou zamestnanosťou, ktorú priemysel dosiahol v 1. a 2. štvrtroku 2019 (cca 562 tisíc osôb), je to takmer o 50 tisíc osôb menej.

¹⁵ Počet krátkodobo nezamestnaných osôb (do 12 mesiacov) od začiatku tohto roka klesá, počet dlhodobo nezamestnaných (nad 12 mesiacov) naopak stúpa. V júli tohto roka bolo krátkodobo nezamestnaných osôb cca 128 tisíc, dlhodobo nezamestnaných osôb cca 97 tisíc. Z hľadiska počtu voľných pracovných miest, ktoré podľa údajov ÚPSVaR pripadajú na jedného nezamestnaného, je situácia stále najlepšia v Bratislavskom kraji, kde počet voľných pracovných miest prevyšuje počet uchádzačov o zamestnanie. V ostatných krajoch SR je situácia opačná, teda počet uchádzačov o zamestnanie prevyšuje počet voľných pracovných miest. Najhoršia je situácia v Košickom kraji kde na jedno voľné pracovné miesto pripadá 13 nezamestnaných osôb.

cca 60 tisíc pracovných miest (vždy v priemere). Počet nezamestnaných osôb v metodike VZPS by sa mal na medziročnej báze zvýšiť o 8,4%, resp. cca o 15 tisíc a dosiahnuť cca 186,3 tisíc (v priemere). To by znamenalo, že miera nezamestnanosti v metodike VZPS v roku 2021 vzrastie o 0,6 p. b. a dosiahne 6,8 % (v priemere).

Aktualizovaný odhad vývoja celkovej zamestnanosti a nezamestnanosti v hospodárstve v roku 2021 je potrebné tiež vnímať v kontexte vysokej miery neistoty ohľadom ďalšieho vývoja pandémie, pretože v jeseni tohto roka sa očakáva jej tretia vlna. Pomalý proces vakcinácie obyvateľstva túto neistotu zvyšuje.

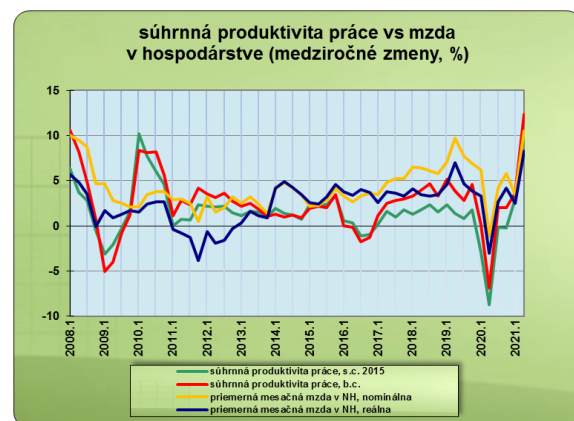
6 NOMINÁLNA A REÁLNA MZDA V HOSPODÁRSTVE

Rast výkonnosti hospodárstva bol v 2. štvrtroku tohto roka dosiahnutý primárne vďaka tomu, že sa výrazne zrýchlil rast súhrnnej produktivity práce. V stálych cenách vzrástla o 10,2%, v bežných cenách stúpila o 12,4%. Do značnej miery k tomu prispel aj bazický efekt, keďže prvá vlna pandémie spôsobila v 2. štvrtroku 2020 hlboký pokles súhrnnej produktivity práce. V 2. štvrtroku tohto roka sa zrýchlil aj rast nominálnej aj reálnej mzdy v hospodárstve, na čom sa podieľal až prekvapivo vysoký rast miezd v súkromnom i vo verejnom sektore. Napriek tomu možno konštatovať, že tak ako v 1. štvrtroku 2021 bol rast nominálnej i reálnej mzdy na makroúrovni nižší ako rast súhrnnej produktivity práce v bežných a stálych cenách (obr. 15).

Priemerná mesačná nominálna mzda v celom hospodárstve vzrástla v 2. štvrtroku o 10,5 % a dosiahla 1202 € (vždy v priemere), čo je jej najvyšší rast od 4. štvrtroka 2004, teda za posledných 16 rokov. Do určitej miery však k tomu prispel aj bazický efekt, pretože v 2. štvrtroku

2020 priemerná mesačná nominálna mzda na makroúrovni poklesla (o 1,2%). Bol to jej prvý pokles v histórii samostatnej Slovenskej republiky. Vzhľadom to, že priemerná miera inflácie dosiahla v 2. štvrtroku tohto roka 2,2%, znamená to, že reálna mzda v hospodárstve stúpila o 8,1% (v priemere).

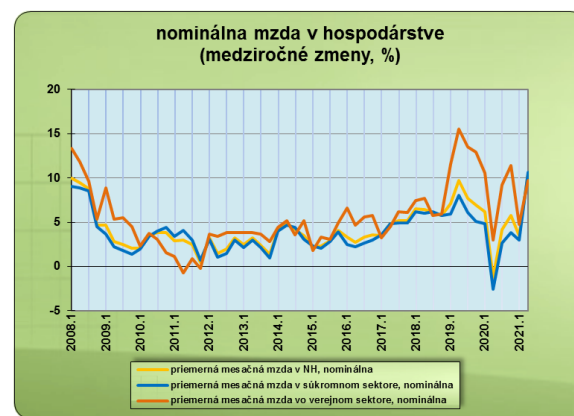
Obr. 15



Zdroj: ŠÚ SR

Rast nominálnej mzdy v celom hospodárstve bol podporený rastom nominálnej mzdy v súkromnom sektore aj vo verejnom sektore (obr. 16). V súkromnom sektore sa nominálna mzda v 2. štvrtroku tohto roka zvýšila o 10,6% a dosiahla 1153 €, vo verejnom sektore vzrástla o 9,7 % a činila 1384 € (vždy v priemere). V oboch sektoroch teda zaznamenala vysoký rast aj reálna mzda.

Obr. 16



Zdroj: ŠÚ SR

V súkromnom sektore vzrástla nominálna mzda v 2. štvrtroku tohto roka plošne,

teda už aj v odvetviach doprava a skladovanie, resp. ubytovanie a stravovanie, v ktorých v 1. štvrtroku 2021 poklesla. Vplyvom bázičného efektu zaznamenala nominálna mzda vo väčšine odvetví tohto sektora dvojciferný relatívny prírastok. Patrí k nim aj odvetvie ubytovacie a stravovacie služby, v ktorom stúpila o 20,7%, čo je v rámci odvetví súkromného sektora relatívne najvyšší prírastok. Vplyv bázičného efektu na jej rast však bol v tomto odvetví najsilnejší, keďže počas prvej vlny pandémie, t.j. v 2. štvrtroku 2020, poklesla v rámci odvetví súkromného sektora relatívne najviac (o vyše 16%). Na druhej strane, odvetvie odborných a vedeckých činností bolo jediným v tomto sektore, v ktorom nominálna mzda v 2. štvrtroku tohto roka nevzrástla. V tomto odvetví sa rast nominálnej mzdy počas prvej a druhej vlny pandémie spomaľoval, pričom v 2. štvrtroku tohto roka sa jej rast zastavil, pretože sa na medziročnej báze nezmenila.

Vo verejnom sektore sa na raste nominálnej mzdy v 2. štvrtroku tohto roka podieľali všetky tri odvetvia, ale relatívne najsilnejší vplyv pramenil z rastu nominálnej mzdy v odvetví zdravotníctva. V tomto odvetví dosahoval rast nominálnej mzdy počas druhej vlny pandémie dvojciferné relatívne prírastky, pričom v 2. štvrtroku tohto roka stúpila o 18,9% a dosiahla 1363 €. Vo verejnej správe a obrane sa jej úroveň v tom istom štvrtroku zvýšila o 6 % a dosiahla 1704 €, vo vzdelávaní stúpila o 5,7 % a činila 1131 €.

Aktualizovaný odhad rastu výkonnosti hospodárstva, rastu úhrnnej cenovej hladiny v hospodárstve a poklesu celkovej zamestnanosti v hospodárstve (podľa ŠV), ktorý odhadujeme v horizonte predikcie, implicitne znamená, že súhrnná produktivita práce by v roku 2021 vzrástla

o 7,3% v bežných cenách, resp. o 5,4% v stálych cenách (vždy v priemere). V porovnaní s odhadom v máji tohto roka je aktualizovaný odhad ich rastu v tomto roku korigovaný mierne smerom nahor. V súvislosti s tým je aj aktualizovaný odhad rastu nominálnej a reálnej mzdy na makroúrovni v tomto roku korigovaný smerom nahor.

Očakávame však, že rast nominálnej i reálnej mzdy na makroúrovni bude v tomto roku nižší ako rast súhrnnej produktivity práce v bežných a stálych cenách. Podľa aktualizovaného odhadu by totiž priemerná mesačná nominálna mzda v hospodárstve mala oproti roku 2020 vzrásť o 6,3%, čo znamená, že by mala dosiahnuť 1204 € (vždy v priemere). Vzhľadom na priemernú mieru inflácie, ktorú odhadujeme pre tento rok (2,7%), by mala reálna mzda v hospodárstve v roku 2021 vzrásť o 3,5 % (v priemere). Dynamika rastu nominálnej i reálnej mzdy v hospodárstve by sa teda oproti roku 2020 zrýchlila o 2,6 p. b., resp. o 1,7 p. b., teda viac ako sme odhadovali v máji tohto roka.

Aktualizovaný odhad rastu nominálnej a reálnej mzdy v hospodárstve v roku 2021 je potrebné vnímať tiež v kontexte zvýšenej miery neistoty ohľadom ďalšieho vývoja pandémie a jej reflexie v schémach finančnej podpory od vlády. Mieru tejto neistoty zvyšuje pomalý proces vakcinácie obyvateľstva a očakávaná tretia vlna pandémie.

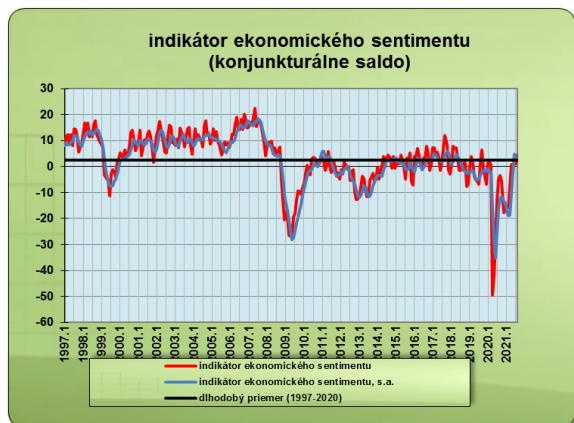
Kontakt:

*Ján Haluška // haluska@infostat.sk
Branislav Pristáč // pristac@infostat.sk*

7 PRÍLOHA

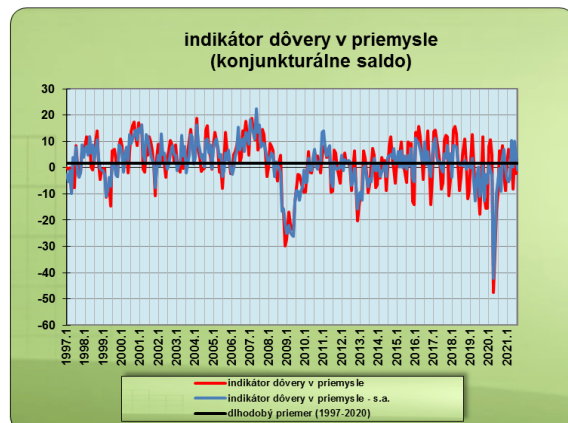
Vývoj kľúčových ukazovateľov konjunkturálnych prieskumov a spotrebiteľského barometra

Obr. 1



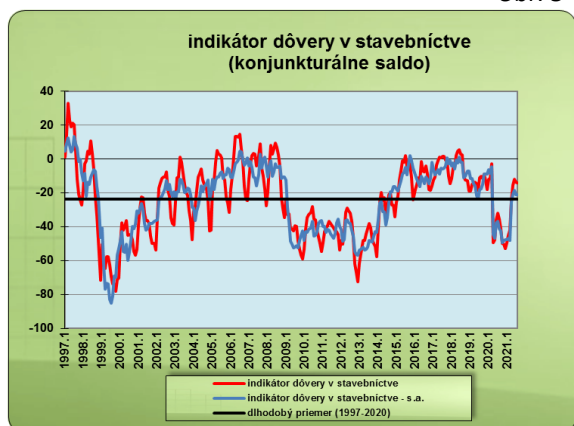
Zdroj: ŠÚ SR

Obr. 2



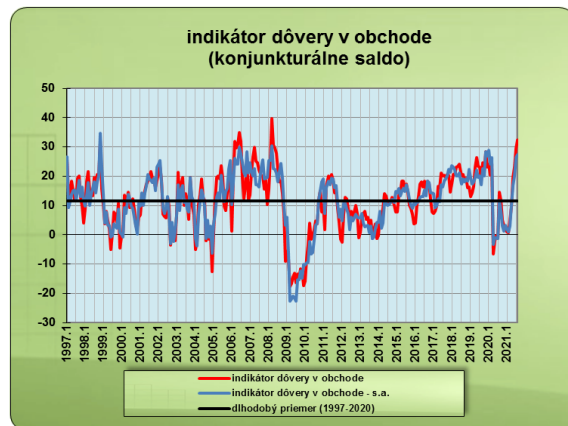
Zdroj: ŠÚ SR

Obr. 3



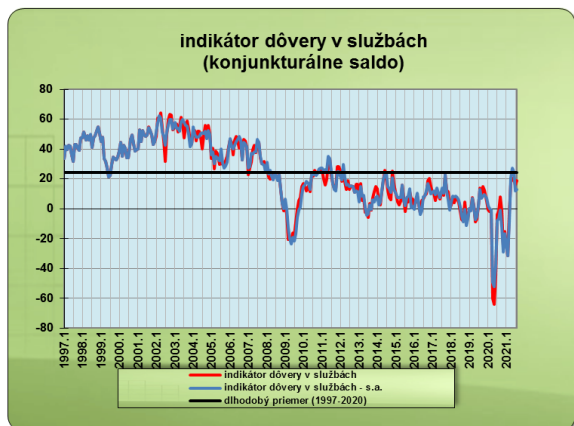
Zdroj: ŠÚ SR

Obr. 4



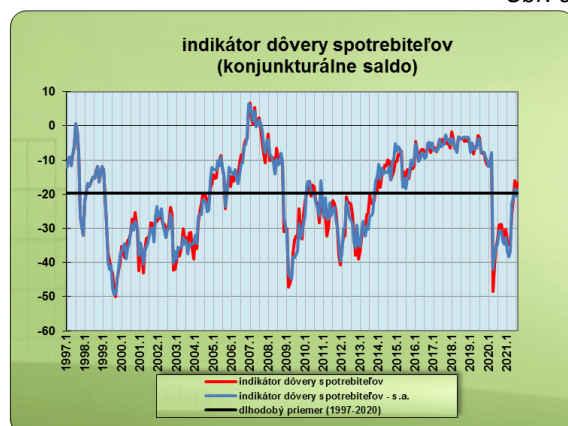
Zdroj: ŠÚ SR

Obr. 5



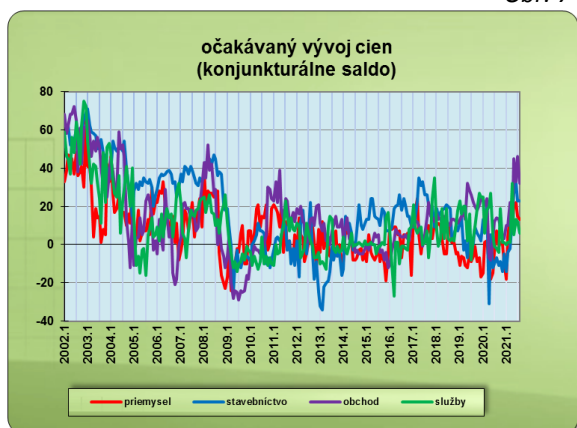
Zdroj: ŠÚ SR

Obr. 6



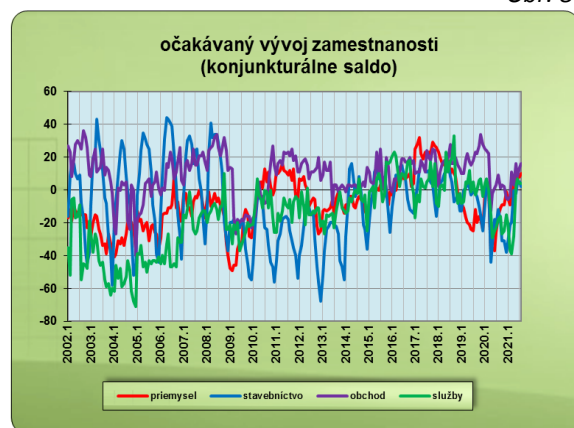
Zdroj: ŠÚ SR

Obr. 7



Zdroj: ŠÚ SR

Obr. 8



Zdroj: ŠÚ SR

Prognóza vývoja vybraných ukazovateľov na rok 2021

Ukazovateľ	1. polrok 2021		Prognóza vývoja na rok 2021	
	absolútne	indexy <u>1. polrok 2021</u> 1. polrok 2020	INFOSTAT	
			absolútne	indexy <u>2021</u> 2020
Hrubý domáci produkt (mld €) ¹⁾	45.6475	104.9	97.3050	104.3
Výberové zisťovanie pracovných síl				
Zamestnanosť (tis. osôb)	2 518.6	96.8	2 536.3	97.7
Miera nezamestnanosti (%)	7.0	x	6.8	x
Počet nezamestnaných (tis. osôb)	189.6	117.6	186.3	102.7
Priemerný počet zamestnancov (tis. osôb)	2 339.9	98.4	2 348.8	99.0
Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca hospodárstva (€)	1 163	107.0	1 204	106.3
Index reálnej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva	x	105.3	x	103.5
Miera inflácie (%)				
posledný mesiac obdobia	x	2.9 ²⁾	x	3.9 ³⁾
v priemere za obdobie	x	1.6 ⁴⁾	x	2.7 ⁵⁾

¹⁾ metóda ESA 2010; predbežné údaje, absolútne hodnoty sú v bežných cenách, indexy sú zo stálych cien vypočítaných reťazením objemov s použitím referenčného roka 2015

²⁾ v júni 2021 oproti júnu 2020

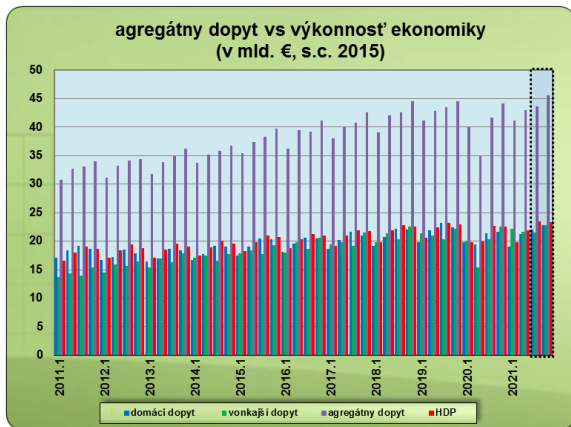
³⁾ v decembri 2021 oproti decembru 2020

⁴⁾ v priemere za 1. polrok 2021 oproti 1. polroku 2020

⁵⁾ v priemere za rok 2021 oproti roku 2020

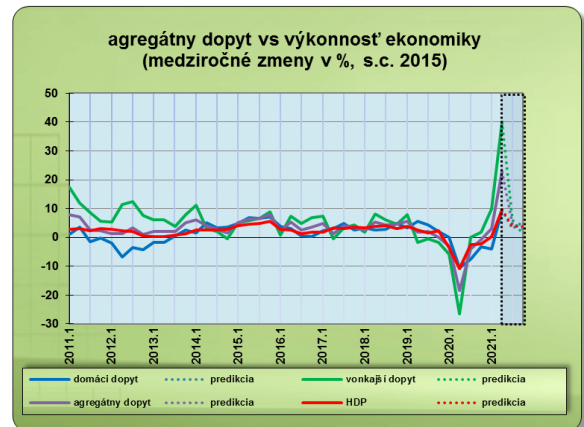
Prognóza vývoja vybraných ukazovateľov na rok 2021

Obr. 9



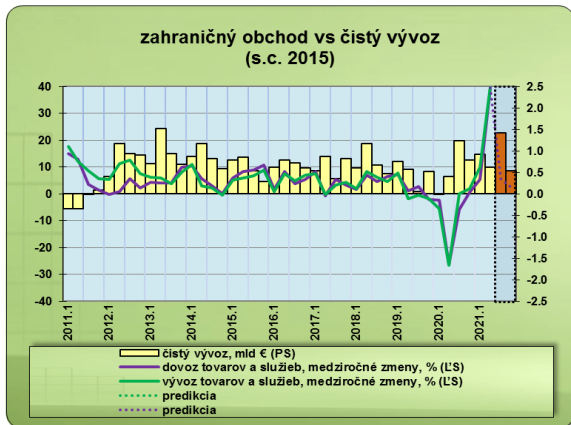
Zdroj: ŠÚ SR, vlastné výpočty

Obr. 10



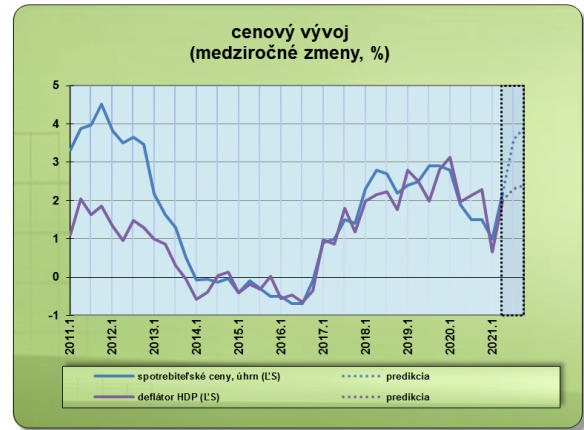
Zdroj: ŠÚ SR, vlastné výpočty

Obr. 11



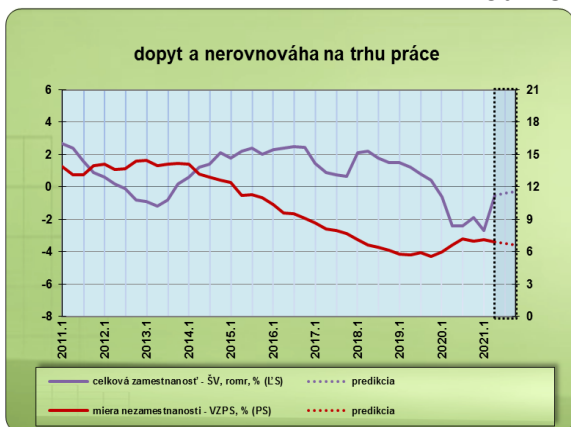
Zdroj: ŠÚ SR, vlastné výpočty

Obr. 12



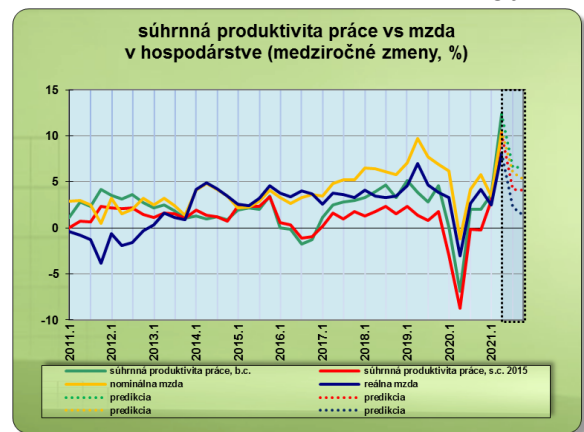
Zdroj: ŠÚ SR, vlastné výpočty

Obr. 13



Zdroj: ŠÚ SR, vlastné výpočty

Obr. 14



Zdroj: ŠÚ SR, vlastné výpočty

Vydal: INFOSTAT
Inštitút informatiky a štatistiky,
Leškova 16
817 95 Bratislava 15

Kategória publikácie: GHG

Vedúci redaktor: Ing. Ján Haluška, PhD.

Počet strán: 24

Počet výtlačkov: ---

ISSN: 2454-0773

3.GHG.2.10 - 316/2021
